

**Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun “Hep O Şarkı” Adlı
Romanında Soru Cümleleri**

HUDA HUSSEIN AZEEZ

**Yardımcı Doçent , Bağdat Üniversitesi, Diller Fakültesi, Türk
Dili ve Edebiyatı Bölümü**

huda_mustafa2010@colang.uobaghdad.edu.iq

BUSHRA TAHER JEBUR

**Araştırma Görevlisi, Bağdat Üniversitesi, Diller Fakültesi, Türk
Dili ve Edebiyatı**

aliibraheem74@colang.uobaghdad.edu.iq

Özet

Araştırmanın amacı: Soru cümleleri Türk dilinde çok sık karşılaştığımız ve önem arz eden cümlelerindedir. Bu nedenle soru cümlelerini hem anlamsal açıdan hem de yapısal açıdan incelemek öncelikli amacıdır.

Araştırma olarak yürüttüğüm çalışmamızda Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Hep O Şarkı adlı romanında geçen soru cümleleri üzerinde durduk. Yazarın Türk romancılığının en önemli isimlerinden biri olduğu için ve soru cümlelerini romanlarında sık kullandığı için seçtik.

Anahtar kelimeler: cümle, soru, Yakup Kadri

Giriş

Soru cümleleri; soru anlamı taşıyan, cevap bekleyen cümlelerdir. Soru eki (mi), soru zarfı, soru zamiri ve soru sıfatı ile oluşturulur. Soru cümlelerinin sonuna soru işareti(?) konur.

Bu çalışmada sırasında malzememizin yazılı olması dolayısıyla soru cümlelerini saptamakta güçlü çektik. Çünkü sözde soru cümleleri konuşma dilinde vurgu ile yapılmaktadır. Bu şekildeki soru cümlelerini doğru yorumlamak için cümlelerin cevap gerektirip gerektirmediğine baktık.

“Soru eki ile yapılan soru tümcesinde soru, bu bilgi çerçevesinde döner. Tümcenin hangi ögesi sorulmak isteniyorsa soru sözcüğü onun ardına getirilir. (Bozkurt,2010,162)”.

Araştırmamı oluştururken incelediğimiz romanda safhada yazarın kendi kendiyile konuşan üslubuyla karşılaştık. Bu nedenle olabildiğince eserde sözde soru cümlelerin fazlalığı göze çarpan özelliklerin başında geldi.

Bir işin olup olmadığını öğrenmek veya bir merakı gidermek amacıyla kurulan sorulu cümlelerdir.(Sarı,2011,138).

Soru sözcükleriyle yapılan soru cümlelerinde en çok soru zamirlerinin en az ise soru sıfatları kullandığını görüyoruz. Soru

zarflarıyla soru anlamı sağlayan sözde soru cümlelerinin çok az olduğu görülmektedir. Bunun nedeni **nasıl, niçin ve niye** gibi soru zarflarının büyük çoğunluğunun cevap gerektirdiğidir”. (Agakoy, 1943,24).

Soru ekiyle soru anlamını sağlanan soru cümlelerinin sayısı çok fazla olduğunu görüyoruz. Bu hem yazarın üslubu ile hem de soru ekinin çok işlevli olmasıyla ilgilidir. Soru ekinin geçtiğini cümlelerin bir kısmında cümlelerin uzun olması dikkat çekicidir. Yazar böyle cümlelerde soru ekinin hem soru hem de bağlama özelliğinde yararlanmıştı.(Hengirmen, 2007,330)

Cümlede cümle unsurlarını bulmanın pratik bir yolu vardır. O da soru zamirlerini ve bazı sözlerini cümle unsurlarının yerine ve şekline koyarak predikatın önüne getirip soru sormaktır. Predikatın önüne gelecek **kim** veya **ne** sualine cevap veren unsur fail; **kimi** veya **neyi** sualine cevap veren unsur nesne; **kime, kimde, kimden, neye, neden, nereye, nerede ve nereden** sualine cevap veren unsur yer tamlayıcısı; **nasıl, niçin, ne** şeklinde, **neden, kiminle, hangi** şartlarla, **ne zaman** gibi suallere cevap veren unsur zarftır.(Ergin,2000,404).

Zamir: Bir ismin yerine kullanılan, ismin yerini tutan kelime veya ek soru zamirleri ise varlık adlarının yerini soru yoluyla tutarlar: kim, ne, kimler, neler gibi.

Sıfat: Mutlaka bir ismi niteleyen, onların durumlarını açıklayan, onları değişik yollarla belirten kelimeler denir. Soru sıfatları ise; ismi niteleyen kelimeler nedir: ne?, nasıl?, hangi?, kaç?, kaçınca? gibi.

Zarf: Fiilleri, fiilimsileri, sıfatları ve kendi türünden sözcükleri çeşitli yönlerden belirten sözcüklere zarf denir. Soru zarfları ise; fiilleri soru yoluyla belirten sözcüklerdir: ne zaman, ne kadar, niçin niye gibi.

Bu araştırmada Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun “**Hep O Şarkı**” adlı roman kitabındaki soru Cümlelerini şekillerine ve anlamlarına göre sınıflandırdık. Kaynaklarda da soru cümleleri dağılımı aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır:

- 1- Yapılarına göre soru cümleleri
    - 1.1. Kelimelerle yapılan soru cümleleri
    - 1.2. Ekle yapılan soru cümleleri
    - 1.3. Vurgıyla yapılan soru cümleleri
  - 2- Anlamlarına göre soru cümleleri
    - 2.1. Gerçek Soru cümleleri
    - 2.2. Sözde Soru cümleleri
- 1- Soru Sözcükleri İle Soru Anlamı Kazanan Cümleler**
- 1.1. Soru Sıfatları İle Soru Anlamı Kazanan Cümleler**
    - 1.1.1. Gerçek Soru cümleleri**

- “**Hangi** yalında bahsediyorum? s.145
 Mesela **hangi** hallerimi? s.172
- 1.1.2. Sözde Soru cümleleri**
 Ne kazası? Deyivermişim. s.140
 doğruyu **hangisi** söylüyor? s.53
- 1.2. Soru Zamirleriyle Soru Anlamı Kazanan Cümleler**
- 1.2.1. Gerçek Soru cümleleri**
 Acaba **nerede** hanımefendi, öğrenebilir miyiz? diye sordum s.11
Nereden anladınız? Dedim. s.125
 Benim işim **ne** olacak? s.132
- 1.2.2. Sözde Soru cümleleri**
 Bir çare bulacağız diyordu; ama **ne?** s.97
 Acaba devletlileri **kimlerdi?** s.35
 Beni içimde gelmeyen bütün bu hareketleri yapmak zorunda bırakan şey **neydi?** s.44
 Böyle düşünerek “bu kadar saadet benim **neyime** yetmez” diyordum s.109
 Bunun fenalık **neresinde?** s.94
 Bütün bu işler olurken ben **neredeydim?** s.46
Kimi bulaşık? Kim gitse acaba? s.79
- 1.3. Soru Zarflarıyla Soru Anlamı Kazanan Cümleler**
- 1.3.1. Gerçek Soru Cümleleri**
 Bir daha **ne vakit** göreceğim sizi? Dedi s.89
 Elaleme karşı yalnız başınıza **nasıl** bilirsiniz? s.90
 Endazesini **kaç** kuruş demiştin şu canfesin? s.63
 Fakat aramızda **ne kadar** çok engeller var? s.69
- 1.3.2. Sözde Soru cümleleri**
 Alamazdım da **niçin** yine her şeye boyun eğdim? s.33
 Lakin yalnız bunda da değildi ya **nedendi?** s.44
Kaç defa nasıl taban vurduğumu? s.70
Niçin? s.128
 O **nasıl** görürdü? s.39
- 2-Soru Yapm Biçime Göre Soru Cümleleri**
- 2.1. Soru Ekiyle**
- 2.1.1. Gerçek Soru Cümleleri**
 Ya Cemil Bey? s.137
 Anlattılar **mi** her şeyi? s.139
 Bana darıldınız **mi** yine? s.110
 Bu münasip **mi** ? s.53
 Deniz hamamlarına başladın güzel **mi** ? s.107
- 2.1.2. Sözde Soru Cümleleri**
 Gördün **mü** Cemil Bey Efendi'nin başına gelen şu işleri? s.165
 İçinden “Bizim Münire Hanım” aklını **mi** oynattı? diyordu s.145

O gün Cemil Bey ile tabesabah bir yatakta yatmamış **miydık?**
s.19

Acaba baba saygısından veya korkusundan **mı?**
s.44

3- Vurgu Yoluyla Soru Anlamı Kazanan Cümleler

3.1. Gerçek Soru Cümleleri

Farkında değil **misin?** s.78

Sen bütün bunları **nere**den biliyorsun? s.56

Nerede o mektup?

Ya Balta Limanı'ndaki diye sormasın **mı?** s.129

Cerideler yazdı okumadınız **mı?** s.137

3.2. Sözde Soru Cümleleri

Aman bu işin sonu **nere**ye varacak? s.14

Ayinler yapmak **neden?** s.152

Babam, **nasıl** bir hüküm verecek? s.103

Başımı şöyle hafifçe yana eğip dışarıya uzatınca bir de **ne**
göreyim? s.84

Beş gün **mü**, beş hafta **mı**, beş ay **mı?** s.160

Canım; böyle de roman **mı olur?** s.52

Her bir ağzından bağırarak çağırmak **neden?** s.152

O **ne** derin duygular? s.12

Üstelik bir de büyük bir fırtınaya tutulması var **mı?** s.64

Sonuç ve değerlendirme

1- Bilindiği gibi bu çalışmamızda Yakup Kaderi Karaosmanoğlu'nun Hep O Şarkı adlı romandaki soru cümlelerini şekillerine alamlarına göre inceledik.

2- Aşağıdaki tablo soru cümleleriyle ilgili yapılan tasnifin sayısal verilerini içerir:

Soru sözcükleriyle yapılan			Soru ekleriyle yapılan cümleler			Vurgu yoluyla yapılan cümleler			
Gerçek soru cümleleri			Sözde soru cümleleri			Gerçek soru cümleleri	Sözde soru cümleleri		
Sıfat	Zamir	zarf	Sıfat	Zamir	zarf	66	132	7	19
2	27	22	7	101	59				

3- Tablodaki bütün verileri topladığımızda 426 soru cümlesi olduğunu görüyoruz. bunlardan 228 soru cümlesinin soru sözcükleri ile 198 soru cümlesinin soru eki ile 26 soru cümlesinin ise vurgu yoluyla yapıldığını görüyoruz.

4- anlamlarına göre soru cümlelerinde gerçek soru cümlelerinin 117 Sözde soru cümlelerinin ise 200 99 tane olduğunu görüyoruz

- 5- Bu tablodan, yazarın zamiri yaygın olarak kullandığı belirtilmektedir.
- 6- Bu araştırmada hepsinden bahsetmedik, sadece bazı cümleler kullandık.

Kaynakça

- 1- Ağaköy, Mehmet A. 1943, Kelime Yapma Yolları, İstanbul.
- 2- Ağaköy, Mehmet 1952, Soru Cümleleri üzerine Türk dili, İstanbul
- 3- Bilgegil, Kaya 1984, Türkçe dilbilgisi, İstanbul.
- 4- Bozkurt, Fuat, 2010, Türkiye Türkçesi, 4. Baskı, Kapı Yayınevi, İstanbul.
- 5- Demircan, Ömer 1979, Türkiye Türkçesinin Ses Dizgesi, TDK Yayınları, Ankara.
- 6- Ergin, Muharrem, 2000, Türk Dil Bilgisi, Bayrak Basımevi, İstanbul.
- 7- Hengirmen, Mehmet, Türkçe Dilbilgisi, 2007, 9. Baskı, Engin Yayınevi, Ankara.
- 8- Sarı, Mehmet, 2011, Türk Dili Ders Kitabı, 2. Baskı, Okutman yayıncılık, Ankara.

Bibliography

- 1- Agakoy, Mohammed A. 1943, Ways to Make Words, İstanbul.
- 2- Agakoy, Mohammed A. 1952, Turkish language on Question Sentences, İstanbul.
- 3- Bilgegil, Kaya 1984, Turkish grammar, İstanbul.
- 4- Demirjan, Omar 1979, Sound System of Turkish, TDK Publications, Ankara.
- 5- Ergin, Muharrem, 2000, Turkish Grammar, Bayrak Publishing House, İstanbul.
- 6- Hengirmen, Mohammed, Turkish Grammar, 2007, 9th Edition, Engin Publishing, Ankara.
- 7- Sarı, Mohammed, 2011, Turkish Language Textbook, 2nd Edition, Instructor publishing, Ankara.

**Interrogative Sentences in the novel of (All This Song) For the
Novelist (Jakob Qadri KaraOsman Oglu)**

HUDA HUSSEIN AZEEZ

Assistant Professor, Baghdad University, Faculty of Languages,
Department of Turkish Language and Literature
e-mail: huda_mustafa2010@colang.uobaghdad.edu.iq ,
huda_amer2002@yahoo.com

BUSHRA TAHER JEBUR

Teaching Asistant, Baghdad University, Faculty of Languages,
Department of Turkish Language and Literature
e-mail: aliibraheem74@colang.uobaghdad.edu.iq

Abstract

The purpose of the abstract: The Interrogative sentences are one of the more using sentences in the Turkish language & normal life in the Turkish society.

For the reason, the basic purpose of this abstract; is the Interrogative study by its meaning and its linguistic structure.

Upon y study, I focused on the interrogative sentences in a novel of (Jacob Qadri Kara Osman Oglu) under the title of (All This Song), I have selected this study because the author is one of novel name in the Turkish literature and also has been mentioned interrogative sentences largely for this novel.

In Introduction or Preface, we mentioned to the meaning of interrogative sentences & its structure and we have dealt with value sources in the field of Turkish language for the Turkish linguists that they searched in the interrogative sentences generally.

Key words: interrogative sentences, Jakob Qadri